

Σολωμού και αἱ ἁρμονικὲς μελωδίαι του σκορπίζονται στὴν ἀπαλώτατη φύση καὶ προκαλοῦν ἀπέραντη συγκίνηση.

Ἐνας πανοραματικὴς διπλῆς πού καθομαι ἐξηγάει σὲ κάτι παιδαρέλια τίς ζωγραφίαι του. Ἀκούω.

— Ἐλάτε ἐδῶ, μωρὲς παιδιὰ, νὰ δῆτε τὴν ὁμορφὴν Βενετία· γόνδολες κάτασπρες σχίζουσι τὰ καταγάλανα νερά της... Κ' ἡ Βενετία ἀπλοῦστατα εἶναι μιὰ κακότεχνη ζωγραφία τῆς Σμύρνης. Ἐκεῖ κάτω ἀπὸ ἓνα γέφυρο πλάτανο ἓνας Ἰταλὸς τραγουδιστὴς σκορπάει κύματα καλῆς φωνῆς. Γλήγορα περνᾷ ἡ ὥρα. Θαρρεῖς ὡς δευτερόλεπτα αἱ ὥραι πὸς περνοῦν κατὰ τὸν ποιητὴ ἀρχίζει νὰ νυχτώνει· κ' ὁ κόσμος φέγγει· σὲ μισὴ ὥρα οὔτε ἀνθρώπινη σκιὰ ἀπαντᾷ.

Ὅταν ἡ νύχτα ἀπλωσε στὸν οὐρανὸ τὸ διαμαντοστόλιστο πέπλο της ἐφυγα τελερταῖος.

Σάμο 2 τ' Ἀλωνάση 1906.

ΣΥΜΕΩΝ Η. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

ΑΙΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

Ὁ ἀγαπημένος συνεργάτης μας κ. Κώστας Παρορίτης τύπωσε μ' αὐτὸ τὸν τίτλο ἓναν ἔμμορρο ἔμμορρο δηγήματα. Κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίον του θὰ γράψω ἐν ἑρμῆ. Ὁ «Νουμάς» σήμερον χαιρετώντας τὸν καλὸν συνεργάτη του ξανατυπώνει ἀπὸ τὸ βιβλίον του μερικὰ δηγηματάκια.

ΣΤΟ ΧΙΟΝΙ

Ὁ Νικήτας μπῆκε στὸ καφεναδάκι μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες τοῦ τρύπιου πανταλονίου του. Ἀψηλὸς καὶ ξερακιανὸς ἄθρωπος. Τὸ πρόσωπό του γυάλιζε σὰ χάλκωμα καὶ ἀπάνω στὰ δύο φτερούγια τῆς μύτης του εἶχε δύο δαχτυλιὰς μαῦρες, σημεῖο πὸς εἶτανε ἀργάτης σὲ γύφτικο ἢ σὲ καμμιὰ φάμπρικα. Προχώρησε δύο βήματα μέσα στὸ μαγαζὶ καὶ στάθηκε σκυφτὸς κοιτάζοντας γύρω του. Ἀπὸ τὴ μέση τοῦ νταβανίου κρεμότανε μιὰ λάμπα ντενεκίνα. Τὸ νταβάνι μαῦρο ἀπὸ τὸν καπνὸ τῆς λάμπας, πού ελεγε πὸς θάπαιρνε φωτιά τὸ τανίδι. Σὲ μιὰ γωνία εἶδε καμμιὰ δεκαριά ἀθρώπους σκυμένους ἀπάνω σ' ἓνα τραπέζι. Ζύγωσε μὲ βῆμα ἀργὸ νὰ δῆ τί κάθοντο. Τὰ κόβανε. Ἐνας ἄθρωπος μὲ κασκίτο στρατιωτικὸ δίχως κορόνα ἔκανε μπάγκο. Μπροστὰ του εἶτανε χυμῖνα κάμποσα λιγδιασμένα σάπια μονόδραχμα κ' ἓνας σωρὸς δεκάρες· ὁ ἄθρωπος αὐτὸς κρατοῦσε τὰ χαρτιά μὲ σοβαρότητα δικαστῆ. Σὰν εἶτανε νὰ πλερώσῃ τὰ μάτια του πετούσανε σπῆρες καὶ τὸ χέρι του ἔτρεμε ἀλαφρά.

Ὁ Νικήτας στάθηκε κάμποσο κοιτάζοντας. Εἶτανε καὶ ὅλο ἐργατικὸ ἀθρώποι μὲ ξεσκισμένα ρούχα, μὲ μορφὲς ξεροψημένες ἀπὸ τὴ δουλειὰ καὶ τὴν κακοπέραση. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς ἀφοῦ ἔχασε καὶ τὴν τελευταία δεκάρα του στράφηκε πρὸς τὸ Νικήτα πού ἔσκυβε ἀπὸ πάνω του καὶ τοῦπε μὲ πικρὸ γέλιο στὰ χεῖλια.

— Δὲ δοκιμάζεις καὶ σὺ τὴν τύχη σου;

Ὁ Νικήτας τοῦ ἀποκρίθηκε ἡσυχᾶ.

— Τὴν ξέρω ἐγὼ τὴν τύχη μου ἔνοια σου.

Ὁ Νικήτας κάθησε σ' ἓνα τραπέζι κοντὰ στὸ παράθυρο. Ἐπειτα ἐβγαλε τὸ κασκίτο του καὶ τὰκούμπησε στὴ μέση τοῦ τραπέζιου. Τὸ κεφάλι του πού εἶχε ἓνα σχῆμα ἀκανόνιστο σκεπαζότανε ἀπὸ λίγες, κατάμαυρες τρίχες πού πῆφτανε ἄταχτα σ' ἓνα στενὸ κούτελο. Τὰ χέρια του μαλλιαρά, χον-

τρά καὶ ροζάρικα δειχνανε ἄθρωπο χεροδύναμο καὶ τῆς δουλειᾶς. Ἐνα τζάμι τοῦ παραθυρίου πού εἶτανε σπασμένο ὁ καφετζῆς τὸ εἶχε ἀντικαταστήσει μὲ μιὰ κόλλα χαρτί στρατσο κολημένη μὲ ἀλεύρι.

Ὁ Νικήτας χτύπησε τὸ χέρι του δυνατὰ ἀπάνω στὸ ξύλινο τραπέζι γιὰ νὰκούσῃ ὁ καφετζῆς πού κοιμότανε σκυμένος στὸν μπάγκο. Κεῖνος δὲν ἄκουσε. Ὁ Νικήτας ἀναγκάστηκε νὰ ξαναχτυπήσῃ πῶς δυνατὰ. Ὁ καφετζῆς ξύπνησε καὶ σηκώθηκε τρίβοντας τὰ μάτια του. Τανίστηκε, χασμουρήθηκε, βγήκε ἀπὸ τὸν μπάγκο, στάθηκε μιὰ στιγμή καὶ κοίταξε αὐτοὺς πού τὰ κόβανε κ' ἔπειτα ζύγωσε στὸ Νικήτα.

— Ἐνα πενήνταράκι· οὔζο, διάταξε.

Ἐἶτανε τὸ ἀγαπημένο του πιστό. Ἐπειτα ἔκανε κ' ἓνα διαβολόκροο κείνο τὸ βράδυ. Ὁ Νικήτας κοίταξε ὄξω πρὸς τὰ τζάμια. Ὁ δρόμος ἄσπρος ἀπὸ τὸ χιόνι. Ψυχὴ δὲ φαινότανε. Μόνον ἓνα σκυλλί πέρασε τρέχοντας μὲ τὴν οὐρὰ χωμένη στὰ σκέλια του. Φανάρι· σ' ἐκεῖνο τὸ στενοσόκακο δὲν ἔκαιγε μὰ τὸ φεγγάρι· φώτιζε τὸν ἔρημο δρόμο καὶ ἀσήμων τὸ χιόνι.

Ὁ Νικήτας ρούφηξε γλήγορα τὸ οὔζο. Διψοῦσε καὶ κρύωνε γιὰ τὴν τὴν ρούχα του εἶτανε πάνινα καὶ τρύπια. Σὰν ἔπιε τὸ οὔζο ἔνοιωσε μιὰ εὐχαρίστηση μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ καφετι, χλιαρὴ ἀπὸ τὰ χιόνια. Διάταξε πάλι οὔζο. Αὐτὸ γίνηκε τρεῖς τέσσαρες φορές· τὴν τελευταία φορὰ ὁ καφετζῆς ἀκούμπώντας τὸ ποτήρι δὲ βάσταξε νὰ μὴν τοῦ πῆ.

— Θὰ σὲ καψῇ μωρέ.

Ὁ Νικήτας δὲν ἀποκρίθηκε. Τώρα εἶχε πέσει σὲ συλλοή. «Ἐτσι λοιπὸ χωρὶς τίποτις πετοῦνε τοὺς ἀργάτες στὸ δρόμο. Πᾶς τὸ Σαββατόβραδο νὰ πλερωθῆς, σὲ πλερώνουνε καὶ ἀφοῦ σὲ κλέβουνε στὸ λογαριασμὸ ὅσο τοὺς βαστάει ἡ ψυχὴ ἔπειτα σοῦ λένε μὲ τὴν πῶς μεγάλη ἀπαθεία· σὲ παύουμε ἀπὸ τὴ δουλειὰ. Γιατί; Πῶς; Κι ἂν ἔχεις γυναῖκα, παιδιὰ; ἂς κόψουνε πέτρες νὰ φάνε. Ἐέρω γὼ τί θέλουνε αὐτοί... Νάποφασίσῃ κανένας... Γιατί ἐμᾶς τοὺς μικροὺς κὺτ οἱ μᾶς ἔχουνε, καταλαβες, γιὰ ζῶα.» Μιλοῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸ του. Τὸν εἶχανε πᾶσει κείνο τὸ βράδυ ἀπὸ τὴ φάμπρικα καὶ τὸ μῖσος του ξεχείλιζε. Εἶχε γυναῖκα ἑτοιμόγεννη κ' ἔξῃ παιδιὰ ὅλο κορίτσια. «Χρόνια δουλεύω, καὶ χαῖρι δὲν εἶδα. Νά, βρακὶ δὲν ἔχω· δουλεύουμε μεις γιὰ νὰ καλοζοῦνε οἱ ἀφεντάδες. Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ μας. Ὅσο πού νὰ ξεψυχήσουμε σὲ κῆνα νοσοκομείο. Μὰ καὶ στὸ θάνατο ἀνάπαψη δὲ βρίσκουμε ἐμεῖς οἱ φτωχοί· τὸ μαχαίρι τοῦ γιατροῦ θὰ σὲ κᾶνῃ παρτσάδια κ' ἔπειτα θὰ σὲ πετάξουνε στὰ σκουπίδια...»

Στράγγισε τὸ ποτήρι· χτύπησε τὸ χέρι καὶ φώναξε δυνατὰ.

— Οὔζο.

Μέσα στὸ μαγαζὶ ἀκούστηκε κάποια ταραχὴ. Φιλονικούσανε στὸ ἀκρινὸ τραπέζι οἱ χαρτοπαίχτες. Μιλοῦσανε ὅλοι μαζί βιαστικά. Ἀπὸ τὰ λόγια φτάσανε στὶς βρισιές· ὁ ἄθρωπος μὲ τὸ στρατιωτικὸ κασκίτο, ὁ παγκιέρης, φαίνεται πὸς εἶτανε μπαγαπόντης. Ἐνας τὸν ἔβρισε ἄτιμο. Τότε κείνος ἔκανε νὰ τονὲ χτυπήσῃ. Τὴ στιγμή κείνη ἔπεσε στὴ μέση ὁ καφετζῆς.

— Αἱ γιὰ νὰ σᾶς πῶ, τοὺς φώναξε μὲ τὴ βραειὰ φωνή του, καυγάδες στὸ μαγαζὶ μου δὲ θέλω. Πηγαίνεται ὄξω νὰ σκοτωθῆτε. Δὲν ἔχω ὄρεξη νὰ μοῦ τὸ ξανακλεῖσῃ ἡ ἀστυνομία τὸ μαγαζὶ. Ἐλα τώρα βγάτε γιὰ τὴν θὰ κλείσω.

Ὁ καφετζῆς ἔκλεισε τίς πᾶγκες, ἔβαλε τίς κα-

ρίκλες ἀπάνω στὰ τραπέζια, κατέβασε τὸ φῶς τῆς λάμπας καὶ πῆρε τὴ σκούπα γιὰ νὰ σκουπίσῃ. Ὁ Νικήτας ξεκολοῦσε νὰ καθεται· τὸ ποτήρι ἄδειο μπροστὰ του· ὁ καφετζῆς ζύγωσε μὲ τὴ σκούπα στὸ χέρι καὶ τοῦπε.

— Ἐλα, μᾶστορη, πῆγαινε τώρα. Περσμένη ἡ ὥρα.

Ὁ Νικήτας πλέρωσε καὶ βγήκε μὲ βῆμα ἀργό. Στὴν πόρτα κοντοστάθηκε καὶ κοίταξε γύρω σὰ νὰ συλλογιότανε πῶς δρόμο νὰ πάρῃ. Ὅλα κάτασπρα ἀπὸ τὸ χιόνι. Κρύο διαπεραστικὸ. Πέρασε ἀπὸ ἓνα φούρνο. Ἡ μυρουδιά τοῦ φρεσκοψημένου ψαμιοῦ τονὲ λίγωσε. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀνοιγμένη πόρτα τοῦ φούρνου εἶδε τὴ φωτιὰ νὰ λαμπαδιαζῇ καὶ λαχτάρησε νὰ εἶτανε φούρναρης. Κάθησε κάμποσο μὲ ὅλο τὸ κρῦο πού τὸ ἔνοιωσε ὡς τὸ κόκαλο καὶ ἀπολαβαίνει ἀπὸ μακρὰ τὸ θέαμα. Ἐπειτα πῆρε πάλι δρόμο. Σιγὰ σιγὰ ἔφτασε στὴ γειτονία του· τὸ σπῆτι τοῦ ξεχώριζε ἀπὸ τὰλλα. Εἶτανε ἓνα καλύβι διαιρεμένο μὲ σανίδες σὲ δύο κᾶμαρες, ἢ μιὰ ξεπάτωτη. «Νὰ τὸ παλάτι μου» σκέφτηκε. Ζύγωσε· τὸ χιόνι δὲν εἶχε ἀκόμα κρυσταλλώσει κ' οἱ βαρεῖς στρατιωτικὲς ἀρβύλες του ἀφήνανε ἀπάνω πλατειὰ σημάδια. Ἄκουγε σὲ κάθε πατημασίᾳ νὰ τρίξῃ τὸ χιόνι· κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του· ἡ μουσικὴ αὐτὴ εἶχε καὶ τὸ μελαγχολικὸ. Ἀκούμπησε στὸν τοῖχο κ' ἔμεινε κεῖ ἀκούνητος. Δὲν τοῦ ἔκανε καρδιά νὰ μπῆ μέσα. Ἄξαφνα ἄκουσε μέσα βογγητὰ.

— Ἡ γυναῖκα μου κοιλοπονάει, εἶπε σιγαλά. Καλὰ μας γεννητούρια.

Ἄνοιξε τὴν πόρτα· ἡ γυναῖκα του στριφογύριζε σὰ φεῖδι ἀπάνω στὸ κρεβάτι ἀπὸ τοὺς πόνους. Σὰν εἶδε τὸν ἄντρα της τοῦ φώναξε δυνατὰ.

— Νικήτα μου, μὲ χάνεις.

Κεῖνος τὴνὲ ζύγωσε καὶ τὴνὲ ρώτησε.

— Αἱ τί θέλεις νὰ σοῦ κάνω.

Πῆρε ἓνα μπουκαλάκι μὲ ξύδι καὶ ἔρχισε νὰ τὴνὲ μυρίζῃ. Ἐπειτα ἡ γυναῖκα ἔβαλε μιὰ φωνὴ κ' ἔφερε τὰ χέρια της στὴν κοιλία. Ἐνα παιδάκι μικρόσωμο σὰ γατάκι κύλισε μέσα στὰ ρούχα. Ὁ Νικήτας ἔσκυψε ἀπάνω του μὲ ἀγωνία καὶ κοίταξε.

Κορίτσι πάλι. Χμ! Δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε μοναχοὶ μᾶς ἔρθε καὶ μουσαφίρης.

Ἡ γυναῖκα ἔπειτα ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς πόνους βυθίστηκε σὲ ὕπνο βαθύ· τὰ παιδιὰ τραβηχτήκανε στὴν ἄλλη κᾶμαρα. Ὁ Νικήτας κάθησε σ' ἓνα σκαμνί, ἔστριψε ἓνα χοντρὸ τσιγάρο καὶ ἔρχισε νὰ καπνίζῃ μὲ βαθεῖες ρουφηξιές. Κοντὰ του ἔκαιγε τὸ καντήλι. Ἡ νύχτα πολὺ προχωρημένη. Τὰ κοκόρια πού καὶ πού λαλούσανε. Ἀέρας δυνατὸς σηκώθηκε καὶ τὰ τζάμια τρίξανε σὲ πένθιμη μελωδία. Ἡ γυναῖκα κοιμότανε· κάποτε στὸν ὕπνο τῆς ξεφεύγανε κάτι ψιλά βογγητὰ. Μιὰ στιγμή ἀνοιξε τὰ μάτια της κ' εἶδε τὸν ἄντρα της ζύπνιο.

— Ἀκόμα κάθεται;

— Τώρα θὰ πέσω κοιμήσου.

Ξανακοιμήθηκε. Πέρασε ὥρα. Ὁ Νικήτας σηκώθηκε καὶ ζύγωσε στὸ κρεβάτι· τὸ μικρὸ κοιμότανε· ἔσκυψε ἀπάνω του. Μόλις ἀκούγτανε ἡ πνοὴ του. Στάθηκε λίγο· ἔκανε νὰ φύγῃ, πάλι στάθηκε. Ἐπειτα πῆρε τὸ μικρὸ στὰ χέρια του· κείνο ξεκολοῦσε νὰ κοιμάται· τοῦ ἐβγαλε τὰ ρουχαλάκια του, τὸ ἄφησε τσίτσιδο καὶ ἀνοιξε σιγαλά τὴν πόρτα. Κρύος ἀέρας τονὲ χτύπησε στὸ μούτρο. Ἡ γις στρωμένη μὲ χιόνι. Ἀκούμπησε χᾶμω τὸ μικρὸ καὶ μπῆκε μέσα πατώντας στὰ νύχια. Πέρασε λίγη ὥρα· ξανάνοιξε τὴν πόρτα· τὸ λευκὸ κορμάκι κοιμότανε πάντα στὸ χιόνι· τὸ πῆρε στὰ χέρια του. Εἶ-

